

תרבות השידים הפלסטינית:

לרגל יום השנה להקמת פתח הנצח דף הפייסבוק הרשמי של חמש מחבלות פלסטיניות, שהיו מעורבות בפיגועי התאבדות והקרבה רצחניים

4 בינואר 2018

עיקרי הדברים

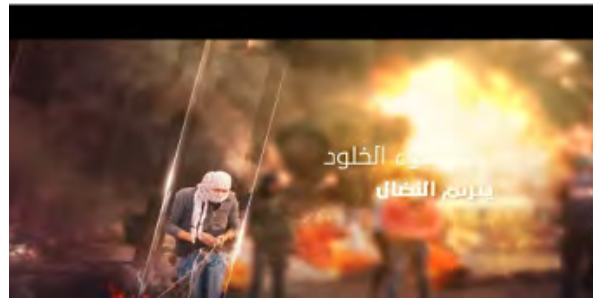
◀ ב-1 בינואר 2018 חל יום השנה ה-53 להקמת תנועת פתח. לרגל יום השנה הוחלפה תמונת הפרופיל בדף הפייסבוק הרשמי של תנועת פתח והועלו בו מספר פוסטים חדשים. תמונת הפרופיל הוחלפה בתמונה של צעיר פלסטיני רעול פנים מיידה אבן, כשברקע כיפת הסלע וכנסיות בירושלים. על התמונה נכתב: **"שנת העימות וההגנה על המקומות הקדושים"**¹ (דף הפייסבוק של פתח, 30 בדצמבר 2017).

תמונת הפרופיל בדף הפייסבוק של פתח שהוחלפה לרגל יום השנה ה-53 להקמת התנועה (דף הפייסבוק של הפתח, 30 בדצמבר 2017)

◀ יום קודם לכן, ב-29 בדצמבר 2017 פורסם בדף הפייסבוק סרטון, שהוכן ע"י משרד הארגון והגיוס של פתח לרגל יום השנה. בפוסט נכתב: "וידיאו לפרסום ולהפצה. שנת העימות וההגנה על המקומות הקדושים". הסרטון כולל אוסף קטעים ותמונות מעימותים של פלסטינים עם כוחות ביטחון ישראלים. בסרטון מופיעות הכתוביות **"אינתיפאדת אלקדס" ו"ירושלים תישאר בירת מדינת פלסטין"** (דף הפייסבוק של פתח, 29 בדצמבר 2017).

¹ פתח הכריזה כי שנת 2018 תהיה בסימן "שנת העימות וההגנה על המקומות הקדושים".

סרטון המסית לעימותים אלימים, שהכינה פתח לציון יום השנה ה-53 לייסודה
(דף הפייסבוק של פתח, 29 בדצמבר 2017)

◀ בולטים במיוחד בדף הפייסבוק פוסטים המאדירים את תפקידה של האישה הפלסטינית, אשר מוקדשים לחמש מחבלות מתאבדות, חברות תנועת פתח, שביצעו פיגועים רצחניים בהם נהרגו ונפצעו אזרחים ישראלים רבים. בחמש כרזות נפרדות הנראות אחידות בעיצוב שלהם, פורסמו תמונותיהן של המחבלות ללא ציון שמן. ברקע כל תמונה תמונת הפלסטיני המיידה אבנים על רקע המסגדים והכנסיות. במקביל הועלה לדף הפייסבוק פוסט המשבח את תפקידה של האישה הפלסטינית במאבק הפלסטיני. על רקע תמונת נשים לבושות כפייה נכתב: "האישה הפלסטינית. האם... האחות... השהידה... האסירה... הלוחמת" (דף הפייסבוק של פתח, 30 בדצמבר 2017).

◀ מזהו תמונות המחבלות, שהועלו לדף הפייסבוק, שנעשה ע"י מרכז המידע, עולה, כי המדובר במחבלת שביצעה פיגוע הקרבה בשנת 1978 (פיגוע כביש החוף) ובארבע מחבלות מתאבדות שביצעו פיגועי התאבדות בתקופת האנתיפאדה השנייה (פרוט ראו נספח). בחמשת הפיגועים, שבהם היו מעורבות המחבלות הללו, נהרגו 48 ישראלים ונפצעו 276, רובם הגדול אזרחים. בתמונות מופיעות המחבלות הבאות:

◆ דלאל אלמע'רבי, השתתפה בשנת 1978 בפיגוע באוטובוס בכביש החוף, בו נהרגו 37 ישראלים,

מתוכם 12 ילדים, ונפצעו 71 אזרחים.

◆ זינב אבו סאלם, אשר ביצעה ב-22 בספטמבר 2004 פיגוע התאבדות בגבעה הצרפתית בירושלים,

שבו נהרגו שני ישראלים, לוחמי משמר הגבול, ונפצעו 17.

◆ ענדליב אלטקאטקה, שביצעה פיגוע התאבדות בשוק מחנה יהודה בירושלים ב-12 באפריל

2002, שבו נהרגו שישה בני אדם ונפצעו כשישים.

◆ **ופא אדריס**, שביצעה פיגוע התאבדות ברחוב יפו בירושלים ב-27 בינואר 2002, **שבו נהרג אדם**

אחד ולמעלה ממאה בני אדם נפצעו.

◆ **איאת אלאח'רס**, אשר ביצעה פיגוע התאבדות סמוך לסופרמרקט בירושלים ב-29 במרץ 2002,

שבו נהרגו שני ישראלים ונפצעו 28.

השהידות המובילות: פוסטים בדף הפייסבוק הרשמי של פתח רגל יום השנה ה-53 להקמתו המאדירים את חמשת המחבלות שהיו אחריות להריגת 48 ישראלים ולפציעת 276 (דף הפייסבוק הרשמי של הפתח, 30 בדצמבר 2017).

◀ טיפוח זכרם של מחבלים שנהרגו בעשרות שנות טרור פלסטיני והפיכתם למודל לחיקוי הינה **תופעה מוכרת וקבועה בחברה ובפוליטיקה הפלסטינית**. לתרבות השהידים שותפים הרשות הפלסטינית, פתח וארגוני הטרור למיניהם. בשטחי הרשות הפלסטינית נוהגים להאדיר את שמם ופועלם של מחבלים, שביצעו פיגועי טרור "איכותיים" ובכללם פיגועי התאבדות בהם נהרגו ונפצעו ישראלים רבים. במסגרת זאת מתקיים טקסי אזכרה והנצחה, ונקראים רחובות, כיכרות, בתי ספר ומוסדות תרבות. טיפוח זכרם של המחבלים מתבצע גם בבתי ספר ומוצא ביטוי בחינוך הדור הצעיר הפורמאלי (בספרי הלימוד הרשמיים) כמו גם בחינוך הבלתי-פורמאלי (למשל מחנות קיץ הנקראים על שמם של מחבלים).

תרבות השהידים מביאה לכך, שמחבלים שהרגו ישראלים רבים הופכים למודל לחיקוי ולהערצה בחברה הפלסטינית, כולל בקרב בני הנוער, "הגרעין הקשה" של מבצעי הטרור העממי בשנים האחרונות. העלאת הפוסטים המפארים את המחבלות הללו בדף הפייסבוק הרשמי של פתח, לרגל יום השנה להקמת התנועה, תורמת להאדרתן ולהפיכתן למודל לחיקוי. האדרת השהידיות של פתח מהווה מסר של פתח והרשות הפלסטינית לחברה הפלסטינית לפיו ביצוע פעולות טרור נגד ישראל הינו מעשה לגיטימי ואף רצוי.

נספח

פרטים אודות המחבלות שהוזכרו בפוסטים בדף הפייסבוק של פתח דלאל אלמע'רבי

הכרזה שהועלתה לדף הפייסבוק של פתח

◀ דלאל אלמע'רבי הייתה חברה בחוליה שמנתה 22 מחבלים חברי תנועת פתח, **שביצעה את הפיגוע בכביש החוף ב-11 במרץ 1978. בפיגוע נרצחו 37 בני אדם, ביניהם 12 ילדים, ונפצעו 71.** בתגובה לפיגוע יצאה ישראל ל"מבצע ליטאני" בדרום לבנון.

מימין: האוטובוס שנפגע בכביש החוף (צילום: משה מילנר, לע"מ, 11 במרץ 1978). משמאל: האוטובוס לאחר הפיגוע (ארכיון צה"ל, משרד הביטחון, 11 במרץ 1978).

◀ **דלאל אלמע'רבי הפכה לגיבורה לאומית וסמל למאבק המזויין הפלסטיני.** הרשות הפלסטינית ותנועת פתח מאדירות באופן שיטתי את דמותה ("כלת פלסטין"), מעצימות את חשיבות הפיגוע הרצחני בו השתתפה ("ניצחון הירואי"), ומנציחות אותה בדרכים שונות. מידי שנה מעלים ברשות הפלסטינית את זכרה של דלאל אלמע'רבי עוד מתקופתו של יאסר ערפאת. בדרך כלל מתקיימים האירועים לזכרה ב-11 במרץ (או בסמיכות

זמנים), שהוא יום השנה לפיגוע הדמים בכביש החוף. לעיתים מתקיימים האירועים גם במועדים אחרים. באירועים הרשמיים נוכחים בכירים מתנועת פתח והרשות הפלסטינית. התקשורת הפלסטינית מדווחת על כך בהרחבה. דגש רב גם מושם להנצחתה של דלאל אלמע'רבי בקרב בני נוער. על שמה נקראים בתי ספר, מחנות קיץ, מחנות אימונים ואירועי ספורט. כמו כן נקראים על שמה כיכרות ורחובות, כולל כיכר בראמאללה.

זינב עלי עיסא אבו סאלם

◀ **זינב עלי עיסא אבו סאלם**, תושבת מחנה הפליטים עסכר שבשכם, הייתה כבת 18, היא סיימה את לימודיה התיכוניים בשנת 2003 ונרשמה לאוניברסיטת אלנג'אח כדי להשלים לימודיה. ב-22 בספטמבר 2004 היא יצאה מביתה בבוקר לאחר שמסרה לבני משפחתה, כי בכוונתה להגיע לאוניברסיטה לצורך הסדרת מסמכים. היא פוצצה עצמה בתחנת הסעה בגבעה הצרפתית בירושלים בסמוך ללוחמי משמר הגבול, שעצרו אותה לבדיקה. שני בני אדם (לוחמי משמר הגבול) נהרגו ו-17 בני אדם נפצעו. המחבלת המתאבדת נשלחה לביצוע הפיגוע על ידי התארגנות פתח בשכם.

◀ **זינב עלי עיסא אבו סאלם הפכה למודל לחיקוי**. כך למשל הופיעה כרזה בעיתון ילדים של חמאס בה נראה ראשה הכרות ותחתיו הכתובית "מבצעת פעולת ההתאבדות זינב אבו סאלם. ראשה ניתן מגופה הטהור והרעלה נותרה לקשט את [פניה]. מקומך בגן העדן שברקיעים העליונים, זינב... אחות [שהתעלתה למעלתם של] גברים." (גיליון מספר 38 של עיתון הילדים המקוון של חמאס "אלפאתח").

מימין: זינב עלי עיסא אבו סאלם כמודל לחיקוי (גיליון מספר 38 של עיתון הילדים המקוון של חמאס אלפאתח). משמאל: הכרזה שהועלתה לאחרונה לדף הפייסבוק של פתח.

ענדליב ח'ליל מחמד סלימאן (טקאטקה)

◀ ענדליב ח'ליל מחמד סלימאן (טקאטקה) התגוררה בבית לחם. היא הייתה בת 21, פעילת תנטיים של פתח. ביום הפיגוע היא הוסעה לאבו דיס ומשם נסעה במונית לירושלים והגיעה לשוק מחנה יהודה. בשוק היא פוצצה עצמה סמוך לאוטובוס באמצעות מטען שהוטמן בתיקה. שישה בני אדם נהרגו (ארבעה אזרחים ישראלים ושני אזרחים זרים מסין) ונפצעו כשישים בני אדם (12 באפריל 2002). הפיגוע שביצעה הוכוון על

ידי מעתז הימוני מחברון, פעיל החזית לשחרור פלסטין (חש"פ), שנעצר במהלך מבצע "חומת מגן". מרואן זלום, פעיל בכיר בתנט'ים של פתח בחברון, הכין את המטען ששימש לביצוע הפיגוע.

הכרזה שהועלתה לאחרונה לדף הפייסבוק של פתח.

ופאא' עלי ח'ליל פליפל (אדריס)

◀ **ופאא' עלי ח'ליל פליפל (אדריס)** פוצצה ב-27 בינואר 2002 מטען רב עוצמה שנשאה על גופה ברחוב יפו במרכז ירושלים. אדם אחד נהרג ומעל מאה בני אדם נפצעו. ופאא' אדריס הייתה בת 31 כאשר ביצעה את הפיגוע. היא התגוררה במחנה הפליטים אלאמערי ברמאללה. ופאא' הייתה גרושה לאחר תשע שנות נישואין, ללא ילדים, ושימשה כאחות בארגון הסהר האדום. הפיגוע בוצע בהכוונתו של פעיל תנט'ים של פתח מראמאללה (בסיוע המודיעין הכללי הפלסטיני). לאחר מותה הפכה דמותה למיתוס בחברה הפלסטינית כאשה הראשונה, שביצעה פיגוע ההתאבדות במהלך העימות הישראלי-פלסטיני.

מימין: תמונתה של ופאא' אדריב על כריכת ספר המהלל את דמותה ואת פעולות ההתאבדות (ספר מאת מחמד סלמאן, יצא לאור במצרים בשנת 2002). משמאל: הכרזה שהועלתה לאחרונה לדף הפייסבוק של פתח.

איאת מחמד לטפי אלאחר'ס

◀ **איאת מחמד לטפי אלאחר'ס** פוצצה עצמה ב-29 במרץ 2002 בסופרמרקט בקרית יובל בירושלים. בפיגוע נהרגו שני בני אדם ונפצעו 28. איאת הייתה בת 18 תלמידת תיכון מצטיינת ממחנה הפליטים דהיישה, שליד בית לחם. היא גויסה ע"י ארוסה, שהיה פעיל תנט'ים של פתח. היא נשאה את המטען שהוכן עבורה בתיק נשים שחור. **איאת הפכה למודל לחיקוי. בכל שנה מקיימת תנועת פתח אירוע לזכרה** "כאות הוקרה למי שהשקתה את האדמה בדמה הטהור" (עמוד הפייסבוק של פתח, 25 במאי 2016).

מימין: שיר הלל לאיאת אלאחר'ס השיר קובע כי "צדק מי שנתן לך את השם "אאיה" [צורת היחיד של "איאת"], קרי-הפך אותך לאות ולמופת (פלסטין אלמסלמה גיליון יוני 2003, עמ' 56). משמאל: הכרזה שהועלתה לאחרונה לדף הפייסבוק של פתח.